

Sygn. akt I Ns 789/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2016r.

Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący SSR Dorota Jakubiec

Protokolant Dominika Ćwieliąg

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2016r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku **A. Z.**

przy udziale **M. R., B. Z.**

o stwierdzenie nabycia spadku po J. Z.

stwierdza, że spadek po J. Z.

zmarłym dnia 25 stycznia 2016 roku we W.

ostatnio zamieszkałym w Ś.

na podstawie ustawy nabyły z dobrodziejstwem inwentarza:

żona B. Z. (córka L. i H.) oraz córki A. Z. (córka J. i E.)

i M. R. (córka J. i B.) po 1/3 części spadku każda z nich.

Sygn. akt I Ns 789/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. Z. przy udziale M. Z. i B. Z. wniosła o stwierdzenie, że spadek po J. Z., zmarłym w dniu 25 stycznia 2016 roku we W. i ostatnio zamieszkałym w Ś., nabyły na podstawie ustawy: żona B. Z., córka M. Z. i córka A. Z. – każda z nich po 1/3 spadku.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni podała, że spadkodawca ostatnio zamieszkały w Ś., zmarł w dniu 25 stycznia 2016 roku we W.. W chwili śmierci był żonaty z B. Z.. Treść uzasadnienia wniosku wskazuje, że z tego związku pozostało dwoje dzieci, córki: A. Z. i M. Z.. Spadkodawca nie pozostawił testamentu, nie ma też innych osób powołanych do dziedziczenia ustawowego.

Odpowiadając na wniosek uczestniczka B. Z. potwierdziła, iż w dniu 25 stycznia 2016 roku zmarł J. Z., który w chwili śmierci pozostawał z nią w związku małżeńskim. Z tego związku pochodzi jedno dziecko – córka M. R., z domu Z.. Wnioskodawczyni zaś jest dzieckiem spadkodawcy z poprzedniego związku z E. N.. Uczestniczka podała, że spadkodawca pozostawił testament złożony w formie ustnej w dniu 18 stycznia 2016 roku ze względu na obawę rychłej śmierci, a świadkami powyższego byli: E. P., J. P. i F. Z. (1). Wolą spadkodawcy było, by jedynym, w całości, jego spadkobiercą była córka M. R..

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka M. R. potwierdziła, że w dniu 25 stycznia 2016 roku zmarł jej ojciec, który w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z jej matką – B. Z.. Z tego związku pochodzi uczestniczka M. R., zaś wnioskodawczyni jest córką spadkodawcy z poprzedniego jego związku, a to z E. N.. Uczestniczka podniosła, że spadkodawca w dniu 18 stycznia 2016 roku w obecności świadków E. P., J. P. i F. Z. (2), złożył ustny testament.

Pismami z dnia 19 lipca 2016 roku uczestniczki cofnęły wniosek o przesłuchanie świadków i wniosły o stwierdzenie, że spadek po zmarłym nabyły osoby wskazane we wniosku z dnia 17 maja 2016 roku, każda w 1/3 części.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca J. Z. ostatnio stale zamieszkiwał w miejscowości Ś., natomiast zmarł w dniu 25 stycznia 2016 roku w szpitalu we W.. W chwili śmierci był żonaty z A. Z. i z tego związku pozostawił jedną córkę M. R.. Spadkodawca posiadał także drugą córkę – A. Z., z poprzedniego związku małżeńskiego z E. N..

Spadkodawca chorował na nowotwór płuc. W dniu 18 stycznia 2016 roku członkowie rodziny spadkodawcy odwieźli go samochodem do szpitala we W., gdzie rozpoczął chemioterapię.

Zmarły nie pozostawił po sobie testamentu. Spadkobiercy nie złożyli oświadczeń co do przyjęcia bądź odrzucenia spadku po zmarłym J. Z., nikt nie zrzekł się dziedziczenia, ani też nie został uznany za niegodnego dziedziczenia. W skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne.

Dowody:

- zapewnienia spadkowe A. Z., B. Z. i M. R. – e-protokół k. 31,
- odpis skrócony aktu zgonu J. Z. – k. 7,
- odpisy skróconych aktów stanu cywilnego uczestników postępowania – k. 8–10, 54,
- zeznania świadków: J. P., E. P. i F. Z. (1) – e-protokół k. 64.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 952 kc sporządzenie testamentu ustnego polega na złożeniu ustnego oświadczenia ostatniej woli w obecności trzech świadków w okolicznościach prawem dopuszczalnych: gdy istnieje obawa rychłej śmierci albo zachowanie zwykłej formy testamentu wskutek szczególnych okoliczności jest niemożliwe lub bardzo utrudnione.

Art. 957§ 1 kc stanowi, że nie może być świadkiem przy sporządzaniu testamentu osoba, dla której w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść. Nie mogą być również świadkami: małżonek tej osoby, jej krewni lub powinowaci pierwszego i drugiego stopnia oraz osoby pozostające z nią w stosunku przysposobienia.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd uznał, iż w sprawie nie zachodziły przesłanki uzasadniające, aby J. Z. mógł skorzystać z możliwości sporządzenia testamentu ustnego, a tym samym jego sporządzenie nie wywołało skutków prawnych.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że niewątpliwie w momencie, w którym spadkodawca jakoby miał wyrazić swoją ostatnią wolę było obecnych trzech świadków, a to J. P. – mąż siostry spadkodawcy, E. P. – siostra spadkodawcy oraz F. Z. (1) – brat spadkodawcy i zgodnie z cytowanym powyżej przepisem art. 957§1 kc - mogli oni występować w charakterze świadków testamentu.

Przesłanką dopuszczającą sporządzenie testamentu ustnego jest istnienie obawy rychłej śmierci. Pomijając spory doktrynalne odnośnie interpretacji okoliczności uzasadniających ryzyko rychłej śmierci w znaczeniu obiektywnym, czy subiektywnym, Sąd z całą stanowczością chce podkreślić, iż po stronie testatora nie istniało wewnętrzne

przekonanie, że grozi mu rychła śmierć, ani też nie było okoliczności uzasadniających takie przekonanie. W stanie zdrowia spadkodawcy nie nastąpiło nagle pogorszenie, nie pojawiły się nowe rokowania, wskazujące na nadzwyczajną bliskość czasową śmierci spadkodawcy. Mimo nowotworu płuc, nie znajdował się on w sytuacji bezpośrednio zagrażającej życiu. Przeciwnie, bezspornym było, że spadkodawca miał wówczas świadomość choroby, leczyl się i tego dnia jechał do szpitala we W. wobec zaplanowanego leczenia w tym terminie. Owszem spadkodawca czuł się źle i choć przy pomocy innych osób, poruszał się o własnych siłach.

Niezależnie od braku obawy rychłej śmierci, zarówno z zapewnień spadkowych, jak i z zeznań przesłuchanych świadków wynika, iż nie istniały utrudnienia, ani też niemożność zachowania innej formy testamentu, tj. na przykład sporządzenia go przed notariuszem w formie aktu notarialnego. Stan zdrowia oraz okoliczności zewnętrzne, jak również możliwość skorzystania z usług notarialnych świadczonych przez rejentów we W., wykluczało w ocenie Sądu potencjalne powoływanie się w sprawie na utrudnienia dochowania odpowiedniej formy przy sporządzeniu testamentu. Co więcej za niemożność (znaczące utrudnienie) sporządzenia testamentu zwykłego uznaje się w judykaturze występowanie takich okoliczności, które powodują, że testator nie może sporządzić testamentu holograficznego, a przywołanie notariusza lub osoby urzędowej jest praktycznie niemożliwe. Nie można zatem przyjąć, iż zaszły jakiegokolwiek okoliczności, które były przyczyną uniemożliwiającą, czy znacznie utrudniającą spisanie ostatniej woli spadkodawcy przez niego własnoręcznie lub skorzystanie z usług notariusza.

Ostatnim powodem przesądzającym o nieważności testamentu była okoliczność, iż świadkowie obecni przy składaniu oświadczenia przez spadkodawcę w ogóle nie byli świadomi swej roli. Świadomość pełnienia roli świadka sporządzenia testamentu wyznacza skoncentrowanie uwagi przez czas oświadczenia woli przez spadkodawcę, odbieraniu i utrwaleniu w pamięci treści tego oświadczenia. Tymczasem z treści zeznań powołanych świadków wynika, że nie mieli pewności, że są świadkami ustnego testamentu, nikt z wymienionych nie podjął żadnych działań w celu stwierdzenia jego treści poprzez spisanie oświadczenia spadkodawcy. Dopiero w momencie złożenia wniosku inicjującego niniejsze postępowanie pojawiło się przekonanie, że w dniu 18 stycznia 2016 roku w samochodzie mieli do czynienia z testamentem ustnym, a takowe musi istnieć już w chwili złożenia ustnego oświadczenia ostatniej woli. Poza tym nie uszła uwagi Sądu okoliczność, iż zeznania świadków nie były zgodne. J. P. podał, iż wolą spadkodawcy było, by „wszystko” zostało dla córki M. R., tymczasem według świadków E. P. i F. Z. (1) spadkodawca złożył oświadczenie tylko w zakresie mieszkania, które chciał, by odziedziczyła po nim ów córka.

Zgodnie z treścią art. 958 kc testament sporządzony z naruszeniem przepisów rozdziału niniejszego jest nieważny, chyba że przepisy te stanowią inaczej.

Konsekwencją stwierdzenia przez Sąd nieważności testamentu, była konieczność uznania, iż prawa i obowiązki majątkowe po zmarłym J. Z. z chwilą śmierci przeszły na spadkobierców powołanych do spadku z mocy ustawy.

Zgodnie z art. 924 kc spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy. Stosownie do art. 925 kc spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku. W myśl art. 931§1 kc w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Stosownie do art. 1015 § 1 i 2 kc brak oświadczenia spadkobiercy w terminie ustawowym (sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swojego powołania) jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Skoro zmarły był żonaty i posiadał dwoje dzieci, to spadek z dobrodziejstwem inwentarza przypadł jego żonie B. Z. oraz córkom: A. Z. i M. R. – po 1/3 części spadku każdej z nich – o czym Sąd orzekł w sentencji postanowienia.